

Raport de activitate a AIPA pentru anului 2023

APROBAT:
Diana COȘALÎC
Directoare adjunctă AIPA

CONȚINUT

Conținut.....	1
I. Rezumat administrativ	3
II. Analiza progreselor înregistrate în implementarea prevederilor HG nr. 455/2017 (subvenții post - investiționale)	6
III. Analiza progreselor înregistrate în implementarea prevederilor HG nr. 507/2018 (subvenții în avans)	7
IV. Analiza progreselor înregistrate în implementarea prevederilor HG nr. 476/2019 (măsuri destinate dezvoltării rurale).....	8
V. Analiza progreselor înregistrate în implementarea prevederilor HG nr. 277/2022 – Programul LEADER.....	9
VI. Acordarea plăților directe în sectorul zootehnic (HG nr. 492/2023).....	12
VII. Acordarea subvențiilor complementare pentru acciza la motorină din FNDAMR (HG nr. 466/2023).....	14
VIII. Subvenționarea complementară (HG nr. 464/2023).....	15
IX. Subvenționarea post-investiție (HG nr. 491/2023).....	16
X. Subvenționarea investițiilor pe etape (HG nr. 491/2023).....	18
XI. Subvenționarea în avans (HG nr. 465/2023).....	19
XII. Acordarea ajutorului financiar pentru fermierii afectați de consecințele crizelor din anul 2022 (HG nr. 602/2023).....	20
XIII. Acordarea ajutorului umanitar extern (motorină) destinat agricultorilor afectați de seceta din anul 2022 (HG nr. 603/2023).....	21
XIV. Dezvoltarea platformei de servicii electronice	21
XV. Promovarea politicii de subvenționare	22
XVI. Rezultatele monitorizării beneficiarilor de subvenții	23
XVII. Aspecte juridice	27
XVIII. Asigurarea implementării programelor de sprijin financiar din partea donatorilor externi	27
XIX. Menținerea și îmbunătățirea sistemului de management în cadrul AIPA.....	28
XX. Cooperarea interinstituțională	29
XXI. Activitatea auditului intern.....	32
XXII. Activități planificate pe termen scurt.....	33

I. REZUMAT ADMINISTRATIV

Prezentul Raport acoperă perioada de implementare 1 ianuarie – 31 decembrie 2023.

Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (*în continuare – AIPA*) este o autoritate administrativă subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, responsabilă de gestionarea eficientă a Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (*în continuare – FNDAMR*), inclusiv a surselor financiare provenite de la partenerii de dezvoltare. Agenția are misiunea de a subvenționa fermierii și comunitățile locale în vederea dezvoltării sectorului agroindustrial și mediului rural. Realizarea misiunii se axează pe următoarele domenii de activitate:

- 1) stimularea investițiilor în exploatațiile agricole;
- 2) stimularea investițiilor în prelucrarea și comercializarea produselor agricole;
- 3) stimularea investițiilor în infrastructura fizică și în cea a serviciilor din mediul rural;
- 4) acordarea plăților directe.

Până în mai 2023, structura organizatorică a AIPA a inclus două nivele: aparatul central și secțiile/ serviciile teritoriale. Aparatul central fiind format din director, doi directori adjuncți, 5 direcții și 8 servicii. Structura teritorială fiind reprezentată de 4 secții și 6 servicii teritoriale.

În scopul sporirii gradului de pregătire pentru aderare la UE și aliniere la cerințele comunitare a fost aprobat HG nr. 291/2023, care reglementează majorarea statului de personal de la 85 unități la 160 și vizează:

- dublarea numărului de angajați;
- crearea de subdiviziuni noi;
- optimizarea activităților de control;
- și ajustarea structurii organizatorice pentru a corespunde unei Agenții de Plăți la standarde UE, conform Regulamentelor comunitare.

Totodată, în contextul fortificării capacităților instituționale ale Agenției cu unități de personal calificat, crearea condițiilor de salarizare atractive pentru specialiști și realizarea eficientă a politicilor statului în domeniul agriculturii și mediului rural, Ministerul a solicitat examinarea posibilității de a majora salariile angajaților din cadrul Agenției.

AIPA are implementat și asigură funcționalitatea sistemului de management al calității, *ISO 9001:2015 „Managementul calității”* fiind certificată la 18 decembrie 2017, de o companie de certificare din România, *SRAC CERT SRL*. Certificatul ISO 9001:2015 prevede respectarea principiilor sistemului de management al calității care include - orientarea spre client, angajamentul top managementului, abordarea pe bază de proces și îmbunătățirea continuă pentru a asigura satisfacerea necesităților producătorilor agricoli și atingerea așteptărilor părților interesate.

Totodată, AIPA a fost certificată și supravegheată de misiunea externă de audit privind implementarea standardului internațional *ISO 37001:2016 – Sisteme de management anti-mită din anul 2019*.

Până în martie 2023, politica de subvenționare a fost reglementată de Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural. La 31 martie 2023 a fost aprobată **Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural**, care reglementează repartizarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare - FNDAMR)pentru următoarele forme de subvenționare:

- *Plăți în avans;*
- *Plăți post-investiții;*
- *Plăți investiții pe etape;*
- *Plăți directe;*
- *Plăți complementare.*

Legea nr. 71/2023 stabilește principiile generale ale politicilor statului privind încurajarea și stimularea activităților agricole și dezvoltării rurale, prioritățile de utilizare a mijloacelor financiare destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural, și ajustarea acestuia la bunele practici europene.

Regulamentele privind mecanismele noi de subvenționare au fost aprobate de Guvern în semestrul II al anului 2023, în baza cărora, imediat, au fost lansate apelurile de recepționare a cererilor de acordare a sprijinului financiar.

Mijloacele FNDAMR se aprobă anual în temeiul Legii bugetului de stat. **În anul 2023**, AIPA a administrat 1900,0 mil. lei dintre care valoarea FNDAMR a constituit **1500 mil. lei** care ulterior, a fost majorat cu 13,3%, constituind **1700 mil. lei** și respectiv valorificat după cum urmează:

- contribuția statului în Fondul Național al Viei și Vinului – 19,7 mil.lei în conformitate cu *art. 2 lit. f. din Legea bugetului de stat pentru anul 2023*;

- angajamente față de producătorii agricoli ce au efectuat investiții în anul 2022, dar nu au beneficiat de subvenții ca urmare a epuizării FNDAMR – cca. **1131,8 mil. lei**;
- subvenții în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up – **14,6 mil. lei**;
- subvenții în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural -**140,8 mil. lei**;
- plăți directe în sectorul zootehnic: per cap de animal – **44,6 mil. lei** și plăți per kg de lapte – **86,4 mil. lei**;
- compensarea parțială a accizei la motorină – **139,5 mil. lei**;
- Programul LEADER – **67,6 mil. lei**;
- subvenții complementare – **52,9 mil. lei**;
- restanță ca rezultat al suspendării procesului de examinare a ajutorului financiar – **2,0 mil. lei**.

Totodată, în anul 2023, au fost alocați din Fondul de rezervă a Guvernului **200 mil. lei**, ajutor fermierilor afectați de consecințele crizelor din anul 2022.

Până în anul 2022, AIPA implementa trei modalități de subvenționare din FNDAMR și anume: subvenții post-investiționale, subvenții în avans inclusiv Programul LEADER și plăți directe per cap de animal.

Începând cu anul 2023, urmare a aprobării noi Legi de subvenționare, AIPA a recepționat un număr record de dosare fiind depuse **16334** cereri, dintre care:

- 3 808 (23,31%) – subvenții complementare;
- 2 639 (16,15%) – subvenții post-investiții;
- 4 819 (29,50%) – subvenții complementare pentru acciza la motorina utilizată de către fermieri;
- 184 (1,13%) – cereri de acordare a plăților directe per kilogram de lapte de vacă;
- 492 (3,01%) - cereri de acordare a plăților directe per cap de animal;
- 148 (0,91%) - cereri de acordare a subvenției în avans;
- 6 (0,04%) - cereri de acordare a subvenției în avans pentru implementarea proiectelor de îmbunătățiri funciare;
- 2 (0,01%) - cereri de acordare subvențiilor pe etape;
- 473 (2,90%) - cereri de implementare a proiectelor în cadrul Programului LEADER
- 2201 (13,47%) – cereri de acordare a ajutorului financiar pentru fermierii afectați de consecințele crizelor din anul 2022;
- 1562 (9,56%) – cereri de acordare a ajutorului umanitar extern (motorină), pentru fermierii afectați de seceta anului 2022.

II. ANALIZA PROGRESERILOR ÎNREGISTRATE ÎN IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR HOTĂRÂRII GUVERNULUI NR.455/2017 (SUBVENȚII POST-INVESTIȚIONALE)

În conformitate cu prevederile art. 33 alin. (5) a Legii nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, cererile de acordare a subvențiilor, recepționate peste limita mijloacelor acordate FNDAMR, sunt autorizate în limita mijloacelor acordate fondului pentru anul curent și acestea **au prioritate la achitare**.

În acest context, în anul de raportare, AIPA a examinat și autorizat spre plată toate dosarele recepționate în anul 2022 conform prevederilor HG nr. 455/2017 **cu privire la modul de repartizare a mijloacelor FNDAMR**.

Astfel, în anului 2023, AIPA a examinat și autorizat spre plată **7542 cereri de acordare** a sprijinului financiar recepționate în anul 2022, în sumă de cca. **1 131,8 mil lei**.

Cele mai multe mijloace financiare sunt direcționate spre:

- subvenționarea investițiilor în *dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și procesare*. În perioada de raport, au fost examinate și autorizate 536 cereri de solicitare a sprijinului financiar iar suma subvenției acordate fiind de 303,0 mil. lei ceea ce constituie 26,8 % din valoarea subvențiilor acordate.
- subvenționarea *tehnicii și utilajului agricol*. În perioada de raport au fost autorizate 1196 cereri de solicitare a sprijinului financiar iar suma subvenției acordate este de 145,8 mil. lei, ceea ce constituie 12,0% din valoarea subvențiilor autorizate. Valoarea investiției efectuată de către producătorii agricoli constituie cca. 709,5 mil. lei ceea ce reprezintă 19,0% din valoarea tuturor investițiilor declarate de fermieri.
- în *dezvoltarea sectorului zootehnic*, au fost examinate și autorizate 330 cereri de solicitare a sprijinului financiar dintre care 277 cereri pentru stimularea investițiilor în renovarea fermelor zootehnice (suma subvenției acordate – 122,5 mil. lei) și 53 cereri pentru procurarea animalelor de prăsilă în sumă de 15,5 mil. lei. Valoarea investiției efectuată de către producătorii agricoli constituie cca. 329,1 mil. lei ceea ce reprezintă 8,8 % din valoarea tuturor investițiilor declarate de fermieri.
- stimularea *investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicele*. În acest sens, la situația din 31 ianuarie 2023, AIPA a autorizat 528

cereri de solicitare a sprijinului financiar cu suma subvenției acordate de 126,5 mil. lei sau 11,2 % din valoarea totală a subvențiilor acordate.

III. ANALIZA PROGRESERILOR ÎNREGISTRATE ÎN IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR HOTĂRÂRII GUVERNULUI NR.507/2018 (SUBVENȚII ÎN AVANS)

În contextul implementării Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din FNDAMR, sunt direcționate mijloace financiare pentru acordarea subvențiilor în avans. Beneficiari ai subvențiilor în avans sunt *tinerii, femeile fermier și migranții reveniți de peste hotarele țării ce se lansează pentru prima dată în activități economice.*

În perioada de raportare, apeluri noi nu au fost demarate dat fiind faptul că prevederile HG nr. 507/2018 au fost abrogate. Subsidiar AIPA a continuat monitorizarea implementării proiectelor investiționale subvenționate în avans inițiate în perioada anterioară.

Astfel, în anul 2023, din FNDAMR au fost debursate 14,59 mil. lei pentru implementarea și dezvoltarea a 53 de proiecte start-up, inițiate de către producătorii agricoli debutanți.

De la lansarea modalității de subvenționare în avans pentru dezvoltarea proiectelor stat-up s-a reușit:

- derularea a 8 apeluri de recepționare a cererilor;
- recepționarea a 249 dosare de solicitare a subvenției în avans în sumă de 141,6 mil. lei;
- selectarea spre plată a 201 dosare în sumă de 110,8 mil. lei (dintre care 33 proiecte au fost abandonate);
- derularea implementării a 43 proiecte investiționale;
- finalizarea procesului de implementare a 125 proiecte investiționale;
- crearea a peste 350 locuri noi de muncă;
- peste 55% din afaceri sunt administrate de femei – fermier.

IV. ANALIZA PROGRESERILOR ÎNREGISTRATE ÎN IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR HOTĂRÂRII GUVERNULUI NR.476/2019 (MĂSURI DESTINATE DEZVOLTĂRII RURALE)

În contextul implementării Hotărârii Guvernului nr.476/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din FNDAMR au fost direcționate până la 5% per măsură pentru acordarea subvențiilor în avans. Mijloacele financiare sunt direcționate spre implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii localităților rurale dar și diversificarea activităților non-agricole iar subiecți ai subvențiilor în avans sunt atât autoritățile publice locale cât și entitățile economice cu profil non-agricol.

În perioada de raportare, apeluri noi nu au fost demarate dat fiind faptul că prevederile Hotărârea Guvernului nr. 476/2019 au fost abrogate. Subsidiar AIPA a continuat monitorizarea implementării proiectelor investiționale subvenționate în avans, inițiate în perioada anterioară.

Astfel, în anul 2023, au fost acordate în avans subvenții în valoare de 140,8 mil. lei din FNDAMR pentru implementarea și dezvoltarea a *181 proiecte inițiate de unitățile administrativ-teritoriale* de nivelul întâi și 1 proiect investițional implementat de o entitate economică din mediul rural care creează sau dezvoltă activități non-agricole.

De la lansarea modalității de subvenționare în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural, s-a reușit:

- derularea a 4 apeluri de recepționare a cererilor;
- recepționarea a 606 dosare de solicitare a subvenției în avans în sumă de 758,4 mil. lei;
- selectate spre finanțare - 365 dosare în sumă de cca 316 mil. lei, (dintre care 22 proiecte au fost nedemarate sau abandonate în implementare, iar valoarea sumei rambursate în bugetul constituie – 443,3 mii lei);
- proiecte în desfășurare - 51;
- proiecte implementate (finalizate) – 292 în sumă de 254,1 mil. lei.

Urmare a implementării acestor proiecte au fost realizate:

- construcția/reabilitarea/modernizarea drumurilor pe o lungime de 36,1 km;
- construcția sistemului de apeduct pe o lungime de 50,9 km;

- construcția/reconstrucția clădirilor publice (6 grădinițe; 10 case de cultură, alte edificii – 11);
- iluminat stradal pe o lungime de 61,1km;
- achiziționarea pentru 4 localități a seturilor de instrumente muzicale și costume de port popular;
- construcția a 5 piețe agricole;
- achiziționarea de vehicule pentru întreținerea spațiilor verzi sau de dezapezire – 201 proiecte.

În procesul de implementare a proiectelor APL s-au confruntat cu mai multe impedimente care duc la demararea cu întârziere a proiectelor investiționale și anume:

- tergiversarea procedurii de achiziție prin care are loc achiziționarea bunurilor și serviciilor;
- majorarea prețurilor de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare pentru implementarea proiectelor;
- înregistrarea anevoioasă a contractelor de achiziție la Trezoreria de Stat;
- personal insuficient și nestimulatori, etc.

V. ANALIZA PROGRESERILOR ÎNREGISTRATE ÎN IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR HOTĂRÂRII GUVERNULUI NR. 277/2022 – PROGRAMUL LEADER

Începând cu anul 2022, Grupurile de Acțiune Locală din Republica Moldova pot accesa subvenții din mijloacele FNDAMR, conform prevederilor Legii nr. 71/2023 cu privire la subvenționare în agricultură și mediului rural și Hotărârii Guvernului nr. 277/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor în avans pentru dezvoltarea locală prin implementarea Programului LEADER. Pentru implementarea Programului LEADER se alocă anual un quantum de până la 5% din valoarea FNDAMR ceea ce în anul 2023 a constituit 86,8 mil. lei.

Astfel, în perioada mai - iunie 2022, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a desfășurat primul apel de depunere a cererilor pentru selectarea Grupurilor de Acțiune Locală și aprobarea strategiilor de dezvoltare locală în vederea acordării subvențiilor în avans.

În conformitate cu suma prevăzută în FNDAMR, Ministerul a aprobat pentru finanțare, în limita disponibilă, 37 grupuri de acțiune locală cu suma totală de 173,6 mil. lei pentru perioada anilor 2022-2023, respectiv, a câte 86,8 mil. lei pentru fiecare an calendaristic.

Conform prevederilor HG 277/2022, resursele financiare din cadrul Programului sunt alocate pentru următoarele măsuri de sprijin financiar:

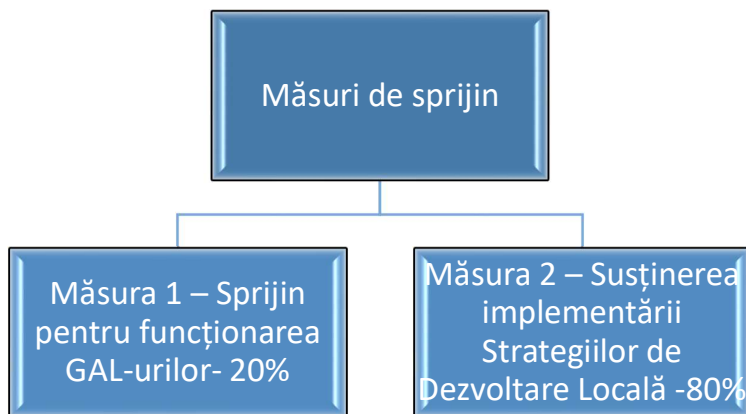
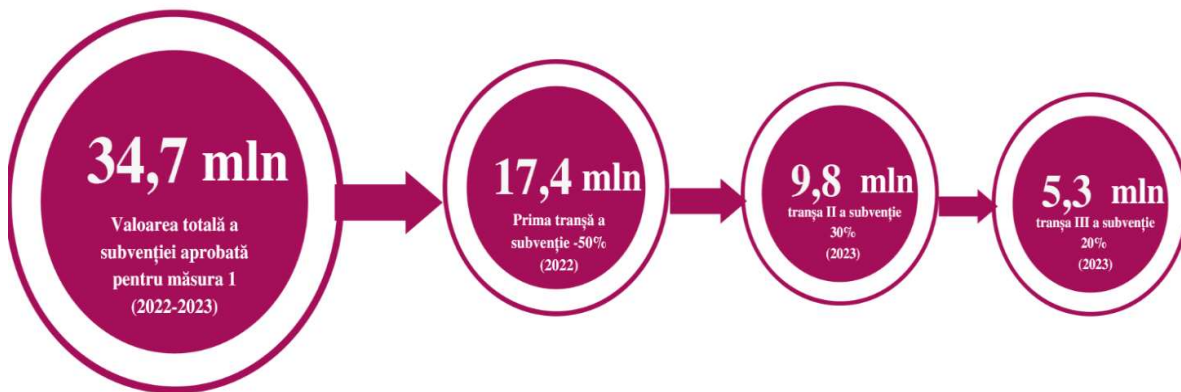

Fig. Măsurile de sprijin – Programul LEADER

Pe parcursul anului 2023, GAL-urile au reușit să asimileze în total 69,2 mil. lei din 86,8 mil. lei alocați pentru implementarea Programului LEADER.

Astfel, conform cererilor de plată depuse de către **GAL-uri pe parcursul anului 2023**, a fost autorizată spre plată tranșa II și III a subvenției în valoare de 15,1 mil pentru Măsura 1. lei. În acest sens pentru tranșa II au fost debursate 9,7 mil. lei și pentru tranșa III au fost debursate 5,3 mil. lei, pe conturile celor 37 GAL-uri care sunt utilizate pentru funcționalitatea acestora.

Fig. 14 Debursarea resurselor financiare în cadrul Măsurii 1

În cadrul Măsurii 2, Agenția a recepționat 473 de proiecte investiționale propuse spre finanțare dintre care:

- 428 proiecte aprobate (în valoare de 49,9 mil. lei);
- 428 contracte de acordare a subvenției au fost semnate cu beneficiarii;

- 401 proiecte investiționale au fost autorizate spre plată (în valoare de 40,8 mil. lei);
- 181 proiecte implementate în 2023.

Valoarea totală a **subvenției aprobate** pentru cele 428 de proiecte investiționale este de circa 50,0 mil lei, dintre care sectorului public îi revin 200 de proiecte, ce constituie 47% din numărul total de proiecte, valoarea subvenției aprobate fiind circa 25.7 mil lei. Sectorul antreprenorial - constituie 37% din totalul cererilor de finanțare valoarea subvenției fiind 17,5 mil. lei. Iar sectorului civic îi revin 16% din proiectele aprobate ce constituie 67 de proiecte, valoarea subvenției aprobate fiind de cca. 6,2 mil lei.

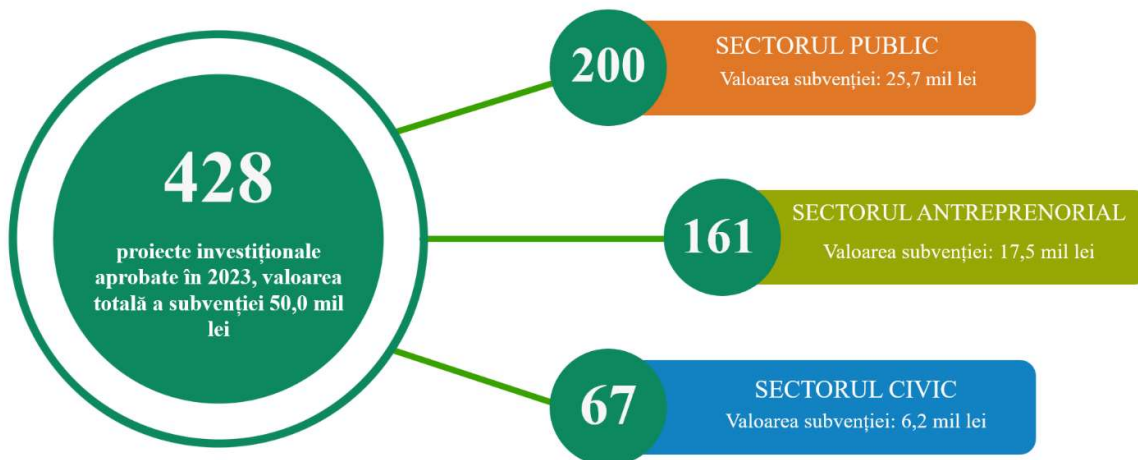

Fig. 14 Proiecte aprobate de AIPA pentru implementarea Programului LEADER

Implementarea măsurilor de sprijin din cadrul Programului LEADER contribuie direct la susținerea activității GAL-urilor și sprijinirea implementării strategiilor de dezvoltare locală, inclusiv:

- ✓ dezvoltarea economică a teritoriului GAL-ului în baza dezvoltării parteneriatelor și a implementării strategiilor de dezvoltare locală;
- ✓ consolidarea capacităților și abilităților reprezentanților sectoarelor public, antreprenorial și civic din zonele rurale pentru realizarea proceselor de dezvoltare locală și implementarea proiectelor;
- ✓ îmbunătățirea condițiilor de viață și a bunăstării populației din mediul rural;
- ✓ crearea noilor oportunități durabile de câștig;

- ✓ menținerea și crearea locurilor de muncă;
- ✓ diversificarea activităților economice.

VI. ACORDAREA PLĂȚILOR DIRECTE ÎN SECTORUL ZOOTEHNIC (Hotărârea Guvernului nr. 492/2023)

În anul 2023, noua politică de subvenționare, menține mecanismul de stimulare a plăților directe în sectorul zootehnic. Plata directă este o subvenție exprimată în sumă fixă, acordată într-o singură tranșă, pentru practicarea activităților agricole în sectorul zootehnic și se acordă per cap de animal și per kilogram de produs.

Plata directă per cap de animal se acordă, pentru deținătorii de animale din specia bovine, ovine, caprine și cabaline, înregistrate în Registrul de stat al animalelor (RSA), conform Legii nr. 231/2006. Totodată, pentru a fi eligibile subvenționării, animalele trebuie să fie asigurate în condițiile Legii nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură.

Sunt pasibile pentru plata directă animalele înregistrate și exploatate în fermele zootehnice – cu vârsta de cel puțin 3 luni, întreținute într-un efectiv de minimum:

- 5 capete de juninci,
- 50 de capete de oi și mioare specializate pentru producția de lapte,
- 30 de capete de oi și mioare specializate pentru producția de carne,
- 30 de capete de capre și căprițe;
- 5 capete de iepe, armăsari și mânze exploatate în fermele atestate în categoria de prăsilă sau înscrise în registrele genealogice.

În baza Ordinului nr. 72 din 26 iulie 2023 al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, AIPA a recepționat, până pe data de 30 septembrie 2023, cererile de acordare a plățile directe în sectorul zootehnic per cap de animal.

Astfel, au fost recepționate 492 de cereri de solicitare a plăților directe, dintre care 179 pentru bovine (junci), 185 pentru ovine, 126 pentru caprine și 2 pentru cabaline, iar suma subvenției solicitată de către crescătorii de animale din sursele Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural constituie cca 82,1 mil. lei dintre care pentru junci – 38,2 mil. lei, ovine – 31,4 mil. lei, caprine – 12,4 mil. lei și cabaline – 0,11 mil. lei.

În anul 2023, plata directă per cap de animal a fost solicitată pentru stimularea creșterii și întreținerii, a:

- 7 843 *bovine* (dintre care 2 791 - junci peste 3 luni, 5 052 - junci peste 12), fiind achitate ca plăți directe 20,5 mil. lei pentru 147 beneficiari, iar 13,14 mil. lei urmează a fi achitate în anul 2024 ca urmare a epuizării fondului;

- 34 969 *ovine* (dintre care 5 824 - mioare peste 3 luni, 26 608 oi din rase specializate pentru producția de lapte și mixte și 2 537 oi din rase specializate pentru producția de carne) fiind achitate ca plăți directe 14,7 mil. lei pentru 102 beneficiari, iar 15,4 mil. lei urmează a fi achitate în anul 2024 ca urmare a epuizării fondului;

- 13 700 *caprine* (dintre care 2 256 - căprițe peste 3 luni și 11 444 capre) fiind achitate ca plăți directe 7,8 mil. lei pentru 76 beneficiari, iar 4,5 mil. lei urmează a fi achitate în anul 2024 ca urmare a epuizării fondului.

- 23 *iepe*, fiind achitate ca plăți directe 0,11 mil. lei pentru 1 beneficiar.

În premieră, în anul 2023, au fost alocate plăți directe per kilogram de produs și anume pentru kilogram *de lapte de vacă*. Plățile directe se acordă trimestrial

fermierului care deține animale, obține și livrează producție animalieră proprie către unitatea de colectare/procesare/abatorizare/comercializare.

În baza Ordinului nr. 72 din 26 iulie 2023 al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, AIPA a recepționat, până pe data de 15 septembrie 2023, cererile de acordare a plățile directe în sectorul zootehnic kg produs lapte de vacă. În perioada apelului desfășurat AIPA a recepționat 184 cereri pentru subvenționarea cu 3 lei per kg lapte facturat. Astfel, **178 entități economice** au beneficiat de plăți, pentru **28 821,6 tone de lapte facturat**, iar suma debursată din FNDAMR a constituit cca **86,46 mil. lei**.

VII. ACORDAREA SUBVENȚIILOR COMPLEMENTARE PENTRU ACCIZA LA MOTORINĂ DIN FNDAMR (Hotărârea Guvernului nr. 466/2023)

Prin Hotărârea Guvernului nr. 466/2023 a fost aprobat Regulamentul privind modul de acordare a subvențiilor complementare pentru acciza la motorină din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

Astfel, din FNDAMR sunt acordate subvenții complementare pentru motorina cumpărată în perioada 16 noiembrie 2022 – 30 septembrie 2023 inclusiv, pentru fermierii micro, mici și mijlocii în cuantum de 100% din cota accizei stabilită pentru anul 2023 sau 3 248 de lei per tonă și 100% din cota accizei stabilită pentru anul 2022 sau 2 980 de lei per tonă, iar pentru fermierii mari în cuantum de 30% din cota accizei stabilită pentru anul 2023 sau 974,4 lei per tonă și 30% din cota accizei stabilită pentru anul 2022 sau 894 de lei per tona de motorină.

Pe parcursul anului 2023 AIPA a recepționat *4819 cereri prin care s-a solicitat* subvenții complementare pentru acciza la motorină. Astfel, 3198 fermieri unici au solicitat rambursarea accizei la motorina utilizată pentru efectuarea lucrărilor în exploatațile agricole, în anul agricol 2023.

În rezultat AIPA a debursat pe contul producătorilor agricoli *139,5 mil. lei* cărora li s-a rambursat acciza la motorină utilizată conform Normelor medii anuale de consum al motorinei expuse în anexa 1 a Hotărârii Guvernului nr. 466/2023 pentru:

❖ **Sectorul vegetal:**

- Culturile cerealiere - reprezentanți principali ai acestei grupe fiind grâul, orzul (toamnă și de primăvară), ovăzul, secara, mazărea, ierburile perene – 605,4 mii ha;

- Culturile cerealiere prășitoare (porumbul pentru boabe, porumbul pentru siloz, floarea-soarelui, soia, sorg) – 759,7 mii ha;

- Culturile tehnice (sfeclă de zahăr, tutun, sfeclă de nutreț, rapiță)- 142,4 mii ha;

- Cartofi, legume și bostănoase – 4,6 mii ha;

- Plantații pomicole, arbuști fructiferi, căpșun, plante aromatice, medicinale și condimentare – 23,6 mii ha;

- Plantații de viță-de-vie – 9,0 mii ha.

❖ **Sectorul zootehnic:**

- Vaci și junci peste 12 luni – 19 884 capete;

- Oi și mioare de peste 12 luni – 9 278 capete;

- Capre și ieduțe de peste 12 luni – 4055 capete;

- Porcine – 199 578 capete;

- Păsări – 7 174 188 capete;

- Familii de albine - 1692.

VIII. SUBVENȚIONAREA COMPLEMENTARĂ (Hotărârea Guvernului nr. 464/2023)

Prin **Hotărârea Guvernului nr. 464/2023** a fost aprobat *Regulamentul privind măsurile de subvenționare complementară și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea complementară din FNDAMR.*

Plata complementară este o subvenție, acordată într-o singură tranșă, pentru suportarea costurilor curente sau pentru suportarea pierderilor de veni și se **acordă** solicitantului de subvenție în proporție de cel mult 80% din valoarea costurilor curente suportate, cu excepția plăților acordate pentru compensarea dobânzilor achitate către băncile comerciale și organizațiile de creditare nebancaară.

Plata complementară se acordă pentru costurile prevăzute de următoarele măsuri:

- 1) stimularea accesării creditelor investiționale sau pentru mijloace circulante;

- 2) stimularea activităților de promovare;
- 3) stimularea utilizării sistemelor de irigare;
- 4) dezvoltarea agriculturii ecologice;
- 5) implementarea bunelor practici agricole;
- 6) defrișarea plantațiilor multianuale;
- 7) servicii de consiliere și formare în agricultură;
- 8) stimularea asocierii în grupuri de producători.

Plafonul anual în cadrul formei de subvenționare complementare nu depășește 1,5 milioane de lei pentru un beneficiar, cu excepția asociațiile utilizatorilor de apă, pentru care plafonul nu depășește 3 milioane de lei, iar pentru subvenționarea primelor de asigurare nu se stabilește plafon.

Cererile de subvenționare se depun anual, în perioada 1 februarie – 30 septembrie.

Astfel, în anul de raportare, AIPA a recepționat **3808 cereri de acordare a subvenției complementare**, iar valoarea subvenției solicitate din FNDAMR constituie cca 520,3 mil. lei. În rezultatul examinării dosarelor, în anul 2023, au fost alocate plăți complementare pentru 165 dosare, în valoare de 52,9 mil lei, iar 16 dosare au fost respinse/retrase ca urmare a neîntinerii criteriilor de eligibilitate. Urmare a epuizării fondului, 3627 de cererile neexecutate urmează a fi achitate în anul 2024, iar valoarea subvenției solicitate, estimativ va constitui 467,0 mil. lei.

IX. SUBVENȚIONAREA POST-INVESTIȚIE (Hotărârea Guvernului nr. 491/2023)

Prin **Hotărârea Guvernului nr. 491/2023** a fost aprobat *Regulamentul privind măsurile și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea investițiilor din FNDAMR*. Astfel, conform regulamentului, una dintre formele de subvenționare este subvenționarea post-investiții. Totodată, în temeiul Ordinului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 95 din 22.08.2023 cu privire la lansarea apelului I de depunere a cererilor pentru forma de subvenționare plăți postinvestiție:

Plata post-investiție se acordă pentru următoarele măsuri de subvenționare:

- Investiții în producere pe teren protejat;
- Investiții în sisteme și echipamente pentru irigare;
- Investiții în bazine de acumulare a apei pentru irigare;
- Investiții în exploatații din sectorul vegetal;
- Investiții în exploatații din sectorul viticol;
- Investiții în exploatații zootehnice;
- Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vitivinicol;

- Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vegetal;
- Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare a produselor de origine animală;
- Investiții în tehnologii de lucrare a solului;
- Dezvoltarea infrastructurii aferente exploatației;
- Stimularea dezvoltării turismului în mediul rural.

Eligibili pentru acest tip de plăți sunt fermierii și Asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigare.

Plafonul anual per beneficiar nu va depăși valoarea de 7 milioane lei.

Astfel, urmare a primului apel desfășurat în perioada 18 septembrie – 16 noiembrie 2023, AIPA a recepționat 2639 de cereri de acordare a sprijinului financiar pentru 2104 producători agricoli unici, în valoare de peste 1317,0 mil. lei.

Cea mai mare pondere a solicitărilor fiind înregistrate în domeniile de intervenție ca:

- investițiile în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vegetal (construcția încăperilor de ambalare, depozite frigorifice de păstrare a fructelor, legumelor și cartofilor; modernizarea proceselor de prelucrare primară/finită, uscare, congelare și ambalare a fructelor, legumelor, cartofilor, plantelor aromatice, condimentare și medicinale; modernizarea proceselor de prelucrare primară/finită, uscare, condiționare, depozitare, ambalare a cerealelor, oleaginoaselor și plantelor tehnice) – 312,3 mil. de lei sau 19,52% din valoarea FNDAMR (342 cereri);
- investiții în exploatații zootehnice (înființarea exploatațiilor zootehnice, construcția și modernizarea lor, dotarea cu tehnică și utilaj tehnologic, cumpărarea animalelor de prăsilă) – 234,3 mil. de lei sau 14,64% din valoarea FNDAMR (297 cereri),
- investiții în tehnologiile de lucrare a solului (dobândirea de tractoare, combine, mașini sau utilaje agricole), cu valoarea subvențiilor solicitate de – 232,2 mil. de lei sau 14,51% din valoarea FNDAMR (1141 cereri),
- investițiile în dezvoltarea infrastructurii aferente exploatației – 169,1 mil. lei sau 10,57% din valoarea FNDAMR (237 cereri).

În urma estimărilor efectuate referitor la investițiile pe zone geografice, cele mai multe cereri de acordare a sprijinului financiar au fost depuse de producătorii agricoli din Orhei (176 cereri în sumă de 69,8 mil. lei), Hîncești (119 de cereri în sumă de 72,0 mil. lei), Edineț, (110 cereri în sumă de 47,6 mil. lei), Cahul (110 cereri în sumă de 67,7 mil. lei), Ialoveni (107 de cereri în sumă de 57,2 mil. lei).

Toate cererile de acordare a subvenției post-investiție recepționate în anul 2023, vor fi examinate și autorizate în anul 2024, urmare a epuizării surselor financiare ale FNDAMR.

X. SUBVENȚIONAREA INVESTIȚIILOR PE ETAPE (Hotărârea Guvernului nr. 491/2023)

Prin *Hotărârea Guvernului nr. 491/2023* a fost aprobat *Regulamentul privind măsurile și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea investițiilor din FNDAMR*. Astfel, conform regulamentului, una dintre formele de subvenționare este subvenționarea investițiilor pe etape.

Plata investiții pe etape este o subvenție acordată etapizat, în bază de proiect investițional sau de extindere a unui proiect investițional, evaluat pozitiv de AIPA și autorizat pentru plata subvenției după implementarea fiecărei etape în baza costurilor suportate integral de solicitant.

Valoarea subvenției acordate unui solicitant nu va depăși 15 milioane de lei, iar pentru grupurile de producători agricoli sau cooperativele de întreprinzător, valoarea subvențiilor va fi de până la 25 de milioane de lei. Implementarea proiectului se va realiza în limita mijloacelor financiare ale FNDAMR, aprobat anual prin Legea bugetului de stat.

Cererile pot fi depuse de către fermier (persoană fizică sau juridică ori un grup de persoane fizice sau juridice, indiferent de statutul juridic pe care îl deține grupul și membrii săi, a cărei/căror exploatare este situată pe teritoriul Republicii Moldova și care desfășoară activități agricole), conform domeniilor de sprijin, după cum urmează:

- Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din sectorul vegetal;
- Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din sectorul vitivinicol;
- Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din sectorul zootehnic.

Primul apel de depunere a cererilor pentru forma de subvenționare plăți investiții pe etape s-a desfășurat în perioada 16 octombrie- 14 decembrie 2023, în temeiul Ordinului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 111 din 11 septembrie 2023 cu privire la lansarea apelului I de depunere a cererilor pentru forma de subvenționare investiții pe etape.

Astfel, în rezultatul apelului doar 2 cereri au fost depuse (sector vegetal și sector zootehnic), cu o valoare a proiectelor investiționale în sumă de 1,26 mil. lei. Cererile urmează a fi examinate și aprobate în anul 2024.

XI. SUBVENȚIONAREA ÎN AVANS (Hotărârea Guvernului nr. 465/2023)

Prin Hotărârea Guvernului nr. 465/2023 a fost aprobat Regulamentul privind măsurile de subvenționare în avans și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea în avans din FNDAMR.

În cadrul acestei forme de subvenționare plafonul anual pentru un solicitant nu depășește valoarea de 4,0 milioane lei, iar tinerii fermieri, femeile-fermiere și migranții reveniți sau fermieri-gospodării țărănești vor beneficia de subvenții majorate cu 10-15%.

Astfel, fermierii micro și mici, persoanele juridice sau fizice (altele decât fermierul), care desfășoară activități în mediul rural sau activități agricole, unitățile administrativ-teritoriale, organizațiile din domeniul cercetării și inovării, precum și instituțiile de învățământ cu profil agroindustrial pot apele pentru următoarele măsuri de subvenționare:

- Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice rurale;
- Dezvoltarea infrastructurii exploatației agricole;
- Diversificarea activităților economice rurale;
- Stimularea producerii pe teren protejat;
- Înființarea plantațiilor de arbuști fructiferi, aromatice, medicinale și condimentare;
- Modernizarea exploatațiilor zootehnice;
- Transferul de cunoștințe, inovare și formare.

Astfel, în perioada 18 septembrie – 16 noiembrie 2023, la Subdiviziunile Teritoriale AIPA au fost depuse 148 de cereri cu planificarea investițiilor de cca 603,6 mil. lei, dintre care suma subvenției solicitate constituie aproximativ 285,42 mil. lei.

Astfel, în cadrul măsurii *Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice rurale*, 50 de APL-uri au solicitat subvenții în avans pentru realizarea proiectelor investiționale, prioritar pentru construcția/reabilitarea și modernizarea drumurilor care asigură accesul pentru exploatații sau entități economice care desfășoară activități în mediul rural, cu o valoare a investițiilor planificate de peste 246 mil. lei, iar suma subvenției solicitate din FNDAMR constituie cca. 173,8 mil. lei.

Pentru *Modernizarea exploatațiilor zootehnice* (construcția/reconstrucția, dotarea tehnologică sau digitală a exploatației zootehnice; cumpărarea animalelor de prăsilă), 73 de fermieri micro și mici au solicitat subvenții în avans în valoare de 80,1 mil. lei, pentru realizarea proiectelor, astfel, domeniul dat de intervenție fiind în topul solicitărilor.

Fermierii solicită subvenții în avans, de asemenea, pentru *Diversificarea activităților economice rurale*, prin crearea activităților neagricole și dezvoltarea

serviciilor în mediul rural, dezvoltarea serviciilor și activităților de turism rural, agroturism, turism vitivinicol, astfel, pentru realizarea a 11 proiecte investiționale, valoarea subvenției în avans solicitată este de 13,4 mil. lei.

În cadrul măsurii *Transferul de cunoștințe, inovare și formare*, 5 instituții de învățământ cu profil agroindustrial au solicitat subvenții în avans de cca 7,9 mil. lei, pentru realizarea proiectelor investiționale de dezvoltare sau modernizare a bazei tehnico-materiale de cercetare și formare profesională, de dotare a fermei zootehnice utilizate în cercetarea sau formarea profesională, etc.

Pentru *Dezvoltarea sau modernizarea infrastructurii către/în cadrul exploatației agricole*, 6 fermieri au solicitat subvenții în avans, iar valoarea sprijinului financiar solicitat din FNDAMR constituie cca 7,9 mil. lei.

O pondere mai redusă o dețin cererile de solicitare a sprijinului financiar, înregistrate pentru *Stimularea producerii pe teren protejat*, astfel 2 dosare vizează investiții în achiziționarea utilajului și echipamentului pentru creșterea legumelor pe teren protejat și construcția unei sere, iar valoarea subvenției solicitate pentru realizarea proiectelor este de peste 1,2 mil lei.

În cadrul măsurii *Stimularea înființării plantațiilor de arbuști fructiferi și a plantațiilor cu culturi aromatice, medicinale și condimentare*, doar o entitate a solicitat subvenția în avans pentru înființarea plantației multianuale de căpșun, iar valoarea sprijinului financiar solicitat este de cca 640,1 mii lei.

Totodată, dorim să menționăm că, proiectele investiționale care întrunesc criteriile de eligibilitate, vor fi supuse evaluării de către oficiul central al AIPA, conform criteriilor de selectare prevăzute în Regulament (HG nr. 465/2023). Evaluare și selectare proiectelor pentru finanțare va fi realizată în anul 2024.

XII. ACORDAREA AJUTORULUI FINANCIAR PENTRU FERMIERII AFECTAȚI DE CONSECINȚELE CRIZELOR DIN ANUL 2022 (Hotărârea Guvernului nr. 602/2023)

În temeiul *Hotărârii Guvernului nr. 615/2023 cu privire la alocarea mijloacelor financiare*, a fost acordată suma de **200 mil. lei din Fondul de rezervă a Guvernului**, ajutor fermierilor micro sau mici, pentru acoperirea parțială a cheltuielilor suportate la pregătirea patului germinativ și întreținerea culturilor cerealiere din prima grupă. În acest sens, repartizarea ajutorului financiar a fost efectuată în condițiile *Regulamentului cu privire la stabilirea modului de acordare a ajutorului pentru fermierii afectați de consecințele crizelor din anul 2022*, aprobat în baza Hotărârii Guvernului nr. 602/2023.

În acest sens, AIPA a recepționat 2201 solicitări de acordare a ajutorului financiar, în rezultatul examinării dosarelor, 2161 de fermieri au beneficiat de ajutor

financiar, pentru suprafața de teren eligibilă de 166,4 mii ha, iar valoarea sprijinului acordat a constituit 200 mil. lei (*suma sprijinului financiar per/ha, a constituit– 1238 lei*).

Cele mai multe solicitări de ajutor financiar au fost depuse de către fermierii din raioanele: Cahul (133 cereri), Comrat (122 cereri), Edineț (120 cereri), Rîșcani (114 cereri), Căușeni (109 cereri), Orhei (105 cereri).

XIII. ACORDAREA AJUTORULUI UMANITAR EXTERN (MOTORINĂ) DESTINAT AGRICULTORILOR AFECTAȚI DE SECETA DIN ANUL 2022 (Hotărârea Guvernului nr. 603/2023)

Urmare a negocierilor dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României, este asigurat ajutorul umanitar extern sub formă de motorină pentru fermierii care gestionează suprafețe agricole de până la 1500 ha și a căror recoltă de culturi fitotehnice a fost afectată, în proporție de 50% și mai mult, de seceta din anul 2022.

Astfel, întru executarea prevederilor *Hotărârii Guvernului nr. 603/2023* pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea cuantumului de motorină din ajutorul umanitar extern, destinat suportului agricultorilor afectați de seceta din anul 2022, AIPA a recepționat, 1562 de cereri, în rezultatul examinării cărora 1490 fermieri au fost stabiliți beneficiari ai ajutorului umanitar extern, sub formă de motorină, iar suprafața totală a terenului eligibilă constituind 114,2 mii ha. Ajutorul material urmând a fi eliberat de către Agenția Rezerve Materiale din subordinea Ministerului Afacerilor Interne.

Cele mai multe solicitări de ajutor umanitar au fost depuse de către fermierii din raioanele: Cahul și Căușeni (a câte 133 cereri per raion), Ceadâr Lunga (91 cereri), Fălești (88 cereri), Comrat și Cimișlia (a câte 82 cereri per raion), Cantemir (80 cereri), Florești (71 cereri).

XIV. DEZVOLTAREA PLATFORMEI DE SERVICII ELECTRONICE

În perioada de raportare în contextul implementării unui nou instrumentul de acordare a **plăților în avans pentru implementarea Programului LEADER**, în baza HG nr.277/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor în avans pentru dezvoltarea locală prin implementarea

Programului LEADER, a fost inițiat crearea unui *Sistem informațional automatizat: „MOLDOVA LEADER IT SOFT”* – în continuarea **MLIS**, care va asigura formarea resurselor informaționale pentru gestiunea ulterioară și prezentarea informației actualizate autorităților administrației publice, persoanelor fizice și juridice, în modul stabilit de legislația Republicii Moldova.

Sistemul informațional MLIS va fi parte componentă a sistemelor informaționale de stat ale Republicii Moldova și va forma resursa informațională departamentală pentru Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, AIPA, GAL și acces de vizualizare pentru asociații de profil din domeniul dezvoltării rurale, nemijlocit implicate în implementarea Programului LEADER.

XV. PROMOVAREA POLITICII DE SUBVENȚIONARE

Informarea și comunicarea producătorilor din domeniul agroindustrial sunt principii de bază în gestionarea FNDAMR, nivelul absorbției acestor fonduri fiind influențat în mod direct de modul precum și calitatea informațiilor diseminate în rândul fermierilor.

AIPA de comun cu Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Rețeaua Națională LEADER, în perioada 14 - 30 Martie 2023, a desfășurat o serie de ateliere de suport pentru susținerea, informarea și instruirea celor 37 de GAL-uri selectate în cadrul primului apel din programul LEADER.

Atelierele au avut ca scop:

- Prezentarea rezultatelor procesului de implementare a Programului LEADER pentru anul 2022;
- Prezentarea condițiilor de finanțare și debursarea resurselor financiare în cadrul Măsurilor de sprijin din Programului LEADER;
- Recomandări privind desfășurarea apelurilor locale și selectarea proiectelor investiționale spre finanțare;
- Prezentarea condițiilor de aplicare a materialelor de vizibilitate ulterior finanțării cadrul Programului LEADER;
- Prezentarea prevederilor privind raportarea anuală a activității GAL-urilor către MAIA.

Beneficiari ai sesiunilor de ateliere au fost managementul și angajații grupurilor de acțiune local, iar în acest context, participanții au avut posibilitatea să beneficieze și de o sesiune interactivă de întrebări-răspunsuri.

În perioada 16 – 19 martie și 19 – 22 octombrie curent, s-au desfășurat expozițiile internaționale specializate MOLDAGROTECH 2023, ediția de primăvară, și respectiv ediția de toamnă, în cadrul cărora AIPA a participat cu un spațiu expozițional, unde reprezentanții AIPA au oferit potențialilor beneficiari de subvenții, informații privind măsurile de subvenționare și sfaturi utile în accesarea eficientă a mijloacelor financiare. Totodată, în cadrul evenimentelor au fost prezentate seminare informative privind mecanismele noi de subvenționare.

Totodată, în perioada iulie-septembrie 2023, au fost realizate de către reprezentanții AIPA un șir de seminare de informare regionale (Nisporeni, Cahul, Ștefan Vodă, etc.) precum și sectoriale, cum ar fi: sectorul vitivinicol, zootehnic, vegetal.

O componentă în cadrul sesiunilor de informare, a fost de a sonda, efectiv, modul în care angajații AIPA se adresează beneficiarilor și modul în care aceștia răspund nevoilor solicitanților. Din acest raționament, a fost creat un chestionar privind evaluarea gradului de satisfacție a părților interesate. În cadrul sondajului au fost colectate date pe un eșantion de **135 de respondenți**, participanți în cadrul sesiunilor de informare.

Raportul privind rezultatele sondajului „Evaluarea satisfacției părților interesate în domeniul subvenționării” poate fi vizualizat la linkul: https://aipa.gov.md/sites/default/files/Raport_Rezultate%20sondaj_CI_2023.pdf.

De asemenea, în cadrul anului de raportare, au fost elaborate 156 comunicate de presă privind activitatea AIPA care au fost plasate atât pe pagina oficială web a AIPA precum și pe pagina de socializare Facebook.

Cu suportul producătorilor agricoli, plasate și distribuite 3 istorii de succes privind subvențiile accesate prin mecanismele de subvenționare. Istoriile de succes a beneficiarilor de subvenții pot fi accesate la linkul: <https://aipa.gov.md/ro/content/video-istorii>.

XVI. REZULTATELE MONITORIZĂRII BENEFICIARILOR DE SUBVENȚII

Monitorizarea investițiilor subvenționate, pentru o perioadă de până la 5 ani, vine din necesitatea respectării criteriilor de eligibilitate, precum și de îndeplinire a tuturor obligațiilor ce rezultă din prevederile declarației pe propria răspundere a solicitantului de subvenții. Procedura de monitorizare se efectuează cu scopul colectării informațiilor care să confirme respectarea de către beneficiar a următoarelor obligații:

- de a nu înstrăina/transmite în folosință sub nici o formă investiția supusă

- subvenționării;
- de a nu casa, defrișa plantațiile multianuale, conform perioadelor de timp specificate.

În contextul implementării acestei acțiuni a fost elaborat și aprobat graficul inspecțiilor planificate pentru anul 2023, cu indicarea măsurilor de sprijin care urmează a fi monitorizate pe fiecare lună a anului separat. Graficul inspecțiilor planificate poate fi accesat la linkul: <http://aipa.gov.md/ro/grafic-postinspectii>

În perioada de raport a fost efectuată din oficiu verificarea post-investițională prin evaluarea dosarelor de subvenționare a 1874 de producători agricoli. Totodată, au fost efectuate verificări la fața locului pentru 200 entități, după cum urmează:

1. **submăsura 1.1** „Stimularea investițiilor pentru producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat” (HG nr. 455/2017) – anul de referință a fost 2020, fiind verificate la fața locului pentru 4 entități;
2. **submăsura 1.2 -D** „Stimularea investițiilor pentru defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicole” (HG nr. 455/2017) – anul de referință a fost 2021, fiind verificate la fața locului pentru 22 entități;
3. **submăsura 1.4** „Stimularea investițiilor pentru utilarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice” (HG nr. 455/2017) – anul de referință a fost 2018 - 2019,, fiind verificate la fața locului pentru 26 entități;
4. **submăsura 1.5** „Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerea fondului genetic al acestora” (HG nr. 455/2017) – anul de referință a fost 2018 - 2019, fiind verificate la fața locului 8 entități;
5. **submăsura 1.6** „Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și procesare ” (HG nr. 455/2017) – anul de referință a fost 2018, fiind verificate la fața locului 59 entități;
6. **submăsura 1.8** „Stimularea constituirii și funcționării grupurilor de producători agricoli” (HG nr. 455/2017) – anul de referință a fost 2018, fiind verificate la fața locului 8 entități;
7. **submăsura 2.2** „Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului de irigare” (HG nr. 455/2017) – anul de referință a fost 2020, fiind verificate la fața locului 11 entități;
8. **Măsura 4** „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale” (HG nr. 455/2017) – fiind verificată la fața locului 1 entitate;

9. **Plăți directe pe cap de animal** (HG nr. 836/2020) – anul de referință a fost 2022, fiind verificate 46 de entități;
10. **Submăsura 3 și 4** „Stimularea investițiilor pentru utilarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice”, „Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora” (HG nr. 507/2018) – anul de referință a fost 2018 – 2019, fiind verificate 17 entități.

Iregularitățile constatate sunt stabilite în procese verbale de constatare a iregularităților, în acest sens fiind întocmite 25 de procese verbale.

Pentru misiunile desfășurate, urmează ca Direcția Juridică din cadrul AIPA să analizeze iregularităților, gradul de încălcare ale acestora precum și să stabilească procedura de recuperare a mijloacelor financiare alocate în formă de subvenții, conform procedurii Codului administrativ.

În urma activității de monitorizare post-inspecție, rezultatele ne demonstrează că cele mai frecvente iregularități identificate au fost:

- ✓ înstrăinarea terenurilor pe care s-a efectuat investiția;
- ✓ înstrăinarea bunurilor supuse subvenționării;
- ✓ sacrificarea animalelor;
- ✓ lipsa animalelor în exploatarea agricolă;
- ✓ intrarea în proces de insolvență a entităților economice etc.

De asemenea, Direcția antifraudă și control intern managerial în cadrul AIPA, are ca obiectiv primar monitorizarea continuă a riscurilor de fraudă, a înregistrat și efectuat, în perioada de raportare 84 misiuni de evaluare a riscurilor de fraudă la dosare de subvenționare.

Totodată în perioada aprilie – iunie 2023 Serviciul antifraudă cu Serviciul monitorizare post-inspecție în comun cu reprezentanții Centrului Național Anticorupție au efectuat misiuni de verificare la 84 agenți economici pentru 274 dosare de subvenționare depuse în perioada 2020 – 2022 în zona de nord a Republicii deservită de Secția teritorială Bălți, cu verificarea fizică – la fața locului a 274 proiecte investiționale.

Dosarele examinate cuprind: Submăsura 1.2 „Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicele”; Submăsura 1.3 „Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol convențional”; Submăsura 1.4 „Stimularea investițiilor pentru utilarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice”; Submăsura 2.2 „Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului de irigare”; Submăsura 2.4 „Stimularea investițiilor

pentru procurarea echipamentului no-till și mini-till; Măsura 4. „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale”; Submăsura 1.6. „Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și procesare”: 1.6.1. „Casele de ambalare și frigiderile de păstrare a fructelor, strugurilor și a legumelor”; 1.6.2. „Procesarea, uscarea și congelarea fructelor, strugurilor, legumelor și a cartofilor”; 1.6.3. „Prelucrarea, uscarea și condiționarea cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și a soi”; Submăsura 1.7. „Stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și organizații de creditare nebancară pentru accesarea creditelor investiționale”; Măsura 2 „Susținerea implementării strategiilor de dezvoltare locală” (HG nr. 277/2022), în scopul evaluării riscurilor de fraudă.

Pe parcursul perioadei de referință din cele 82 dosare examinate au fost constatate 9 dosare declarate neeligibile, 13 dosare au fost recalulate sumele solicitate.

Totodată au fost ridicate din arhiva AIPA dosare în baza demersurilor instituțiilor solicitate cu suportul a serviciului administrativ, fiind efectuate copii autentificate și expediate în adresa destinatarului. Conform ordonanțelor de ridicare au fost transmise dosarele solicitate organelor competente.

Potrivit datelor preliminare, în rezultatul acțiunilor întreprinse nu a fost admisă delapidarea fondului de subvenționare cu o sumă de circa **3,07 mil. lei.**

Nereguli/disfuncționalități întâmpinate în cadrul acțiunilor de verificare:

- Utilizarea tehnicii agricole procurate în alte scopuri decât cel agricol (utilizarea în domeniul construcției, totodată în altă localitate, raion);
- Tehnică procurată și depusă la subvenționare cu anul producerii care nu se încadrează în prevederile Regulamentului de subvenționare;
- Lucrări de defrișare efectuate necorespunzător;
- Solicitarea subvenției pentru tehnica agricolă în lipsa activităților agricole;
- Înstrăinarea tehnicii agricole subvenționate anterior;
- Sacrificarea animalelor subvenționate înainte de termenul prevăzut regulamentar;
- Includerea în dosarul de subvenționare a unor suprafețe care nu au fost defrișate.

Pentru prevenirea și combaterea fraudelor neregulile constatate au fost puse în discuții cu reprezentanții secțiilor teritoriale astfel solicitându-se pe această cale să se atragă atenția la actele cu nereguli și să se intensifice verificările

dosarelor la aspectele ce țin de suprafața deținută în realitate, datele din sistemul electronic în vederea excluderii neregulilor, etc.

XVII. ASPECTE JURIDICE

În perioada de raport, au fost încheiate 11 contracte de locațiune, 1 contract prin COP, 22 contracte de valoare mică, totodată, fiind emise note informative și dări de seamă aferente activității AIPA.

Întru implementarea prevederilor Legii 131/2015, a fost elaborat și aprobat Planul de achiziții publice al AIPA pentru anul 2023.

În scopul reprezentării drepturilor și intereselor legitime ale AIPA în instanța de judecată, a fost asigurată reprezentarea instituției în cadrul a **169** ședințe de judecată.

Astfel, de către Direcția juridică, sunt gestionate 76 de dosare care se află pe rol în instanța de judecată, dintre care în cadrul a 53 dosare AIPA este în calitate de pârât și 23 în calitate de reclamant.

În cazul litigiilor de judecată, AIPA a obținut câștig de cauză în cadrul a **21 cazuri de judecată**, ceea ce confirmă corectitudinea deciziilor adoptate luate de Agenție.

Ca rezultat a acestor hotărâri au fost respinse solicitările nejustificate cu privire la solicitarea subvenției în mărime de – circa 4 364 883 lei.

Precizăm că, AIPA a obținut decizii judecătorești favorabile în scopul recuperării mijloacelor financiare în sumă de - **13 384 238 lei**.

În urma pronunțării deciziilor judecătorești definitive și irevocabile în favoarea Agenției, au fost perfectate și transmise spre executare spre Serviciul Fiscal de Stat - **9 mandate de executare**.

În perioada de referință anul 2023, în temeiul Deciziilor/încheierilor instanțelor judecătorești pronunțate în favoarea AIPA și/sau a Ordinilor emise de AIPA privind rambursarea subvenției, beneficiarii de subvenții au restituit mijloace financiare în mărime de **2 400 000 lei**.

XVIII. ASIGURAREA IMPLEMENTĂRII PROGRAMELOR DE SPRIJIN FINANCIAR DIN PARTEA DONATORILOR EXTERNI

În cadrul **Proiectului Agricultura Competitivă (MAC-P)** finanțat de Banca Mondială, în ceea ce vizează implementarea *Programului de accesare a granturilor*

investiționale destinate Managementul Durabil al Terenurilor (MDT), în perioada ianuarie – decembrie 2023 au fost desfășurate 3 ședințe ale Comisiei de Evaluare și Selecție pentru evaluarea dosarelor depuse în cadrul celor 3 apeluri ale Programului de granturi. În cadrul apelurilor desfășurate au fost depuse 74 dosare de aplicare.

Ca urmare a evaluării, Comisia de Evaluare și Selecție (CES) a **aprobat 49 de dosare de aplicare în valoare de 425, 1 mii dolari SUA sau 8 006 mii lei**. Valoarea medie a unui grant reprezintă – 163 386 lei sau 8676 dolari SUA. Din totalul beneficiarilor, 36 de beneficiari au primit grant în valoare maximă de 10000 dolari SUA.

Cea mai mare parte dintre beneficiarii selectați au investit în echipamente No-Till, în sisteme de irigare și în bazine de acumulare a apei. Suprafața totală de aplicare a tehnologiilor și practicilor de management durabil al terenurilor va constitui **cca 9055 ha**.

Beneficiarii programului au efectuat 50 de investiții destinate MDT, dintre care semănători – 29, tocătoare – 5, stropitori – 42, combine – 3, stropitoare - 1. De asemenea, beneficiarii au investit în practici de MDT și anume: 3 bazine de acumulare, 9 sisteme de irigare.

Totodată, în luna iunie curent, a fost semnat Acordul de împrumut dintre RM și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru realizarea Proiectului Investiții pentru Guvernanță, Creștere și Reziliență în Agricultură (AGGRI)", în valoare de 55 mln USD, cu o componentă direcționată spre fortificarea capacităților AIPA și:

- pregătirea pentru acreditarea AIPA și maximizarea absorbției și valorificării eficiente a fondurilor UE;
- creșterea autonomiei financiare și a capacității AIPA de a atrage personal calificat;
- sporirea gradului de dotare AIPA și a oficiilor sale teritoriale cu mijloacele tehnice necesare, etc.

XIX. MENȚINEREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA SISTEMULUI DE MANAGEMENT ÎN CADRUL AIPA

Pe parcursul anului 2023, au fost operate modificări și îmbunătățiri a tuturor documentelor relevante standardului ISO 9001:2015 – Sisteme de management al calității, ca rezultat al procesului de reorganizare a AIPA prin majorarea statelor de personal și crearea noilor subdiviziuni.

Întru menținerea și îmbunătățirea sistemului de management al calității (ISO 9001:2015) a fost elaborat și aprobat:

Planul de acțiuni pentru anul 2023 privind implementarea Programul de asigurare a calității al AIPA;

- Registrul riscurilor și oportunităților pentru anul 2023;
- Registrul riscurilor de mituire pentru anul 2023;
- Analiza riscurilor de mituire pentru anul 2023;
- Analiza cerințelor părților interesare pentru anul 2023;
- Analiza de management pentru anul precedent.

Totodată, în scopul promovării unei culturi ce contribuie la descurajarea activităților frauduloase, precum și perfecționării Sistemului de Management anti-mită, a fost elaborat un chestionar ce are drept scop evaluarea gradului de coruptibilitate al entității. Scopul menținerii și confirmării standardului ISO 37001:2016 este de a demonstra potențialilor și actualilor beneficiari de sprijin financiar din FNDAMR, partenerilor de dezvoltare și donatorilor externi, capacitatea instituției de a administra corect și transparent fondurile transmise în gestiune.

Potrivit politicilor din domeniul antifraudă a fost eficientizată activitatea Agenției prin identificarea și analiza riscurilor de fraudă, apărute în activitatea de gestionare a FNDAMR, a mijloacelor alocate din fondurile programelor de asistență externă, cu investigarea și oferirea propunerilor de remediere a acestora.

Pentru menținerea și îmbunătățirea Sistemului de management anti – mită conform prevederilor Standardului ISO 37001:2016 a fost elaborat Planul de implementare a Sistemului de management anti-mită.

XX. COOPERAREA INTERINSTITUȚIONALĂ

În perioada de raport, AIPA își intensifică cooperarea în cadrul proiectului “Accesul la finanțare pentru dezvoltarea durabilă și adaptivă la climă a zonelor rurale din Republica Moldova”, prin semnarea la data de 31.03.2023, a Memorandumului de Înțelegere (MoU) cu Deutsche Sparkassenstiftung für Internationale Kooperation e.V. (DSIK) privind introducerea și utilizarea practică a Farm Management Toolbox (FMT) de către AIPA.

Obiectivul general al acestui proiect de cooperare este de a contribui la consolidarea dezvoltării durabile a zonelor rurale prin îmbunătățirea accesului la finanțare pentru măsurile de adaptare la climă în Republica Moldova, între timp ce AIPA își consolidează performanța și capacitatea dedicată întregului proces de subvenționare și monitorizării repartizării resurselor financiare din FNDARM pentru toți solicitanții de sprijin financiar din întreaga țară.

De asemenea, semnarea Memorandumului constituie un pas important pentru AIPA, iar beneficiarii finali ai implementării acestui proiect vor fi fermierii și antreprenorii din domeniul agricol, producătorii și procesatorii mici și mijlocii, și nu în ultimul rând tineri fermieri din zonele rurale.

În scopul identificării necesităților și a potențialelor domenii și forme de cooperare în sectorul agroalimentar, în data de 28.02.2023, AIPA a fost gazda delegației Republicii Federale Germane și a reprezentanților Ambasadei Franței în Republica Moldova. În cadrul întrevederii s-a pus accent pe importanța colaborării dintre părți în vederea dezvoltării sectorului agroalimentar și și-au exprimat disponibilitatea de a consolida cooperarea și de a identifica priorități comune ce vin să faciliteze dezvoltarea economiei și mediul antreprenorial rural, afacerilor în sectorul agroalimentar, și la încurajarea investițiilor în Republica Moldova.

În cadrul forumului economic bilateral Republica Poloneză – Republica Moldova, care a avut loc pe 5 aprilie 2023 la Chișinău, AIPA a găzduit delegația polonă. Întâlnirea a fost axată pe discuții despre domeniile de interes ale fiecăruia dintre delegați, cât și pe noua lege privind subvenționarea în agricultură și mediul rural aprobată. Delegații au manifestat un interes sporit pentru cooperarea și dezvoltarea afacerilor în Republica Moldova, precum și pentru oportunitățile de finanțare a companiilor cu capital, care își extind afacerile în Republica Moldova.

Totodată, în perioada 22-26 mai 2023, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și AIPA au fost gazda unei misiuni de experți, angajați ai Agenției Naționale de Plăți (ANP) din subordinea Ministerului Agriculturii al Republicii Lituania, scopul căreia a fost evaluarea cadrului legal, procedurilor de implementare și funcționalitatea acestora în cadrul MAIA și AIPA, în contextul alinierii la standardele prevăzute în preaderarea la UE. La finele misiunii, experții au venit cu un set de recomandări, în ce vizează AIPA se referă la sporirea capacității instituționale, la gestionarea eficientă a *fondurilor*, la îmbunătățirea mecanismelor digitale în procesul de depunere și verificare a

cererilor de subvenții, revizuirea procedurii de efectuare a controalelor în teren etc.

În cadrul Proiectului: ***Agricultură și dezvoltarea rurală în Moldova și Georgia – consolidarea capacităților administrative și instituționale în domeniul integrării europene***, în perioada de referință, AIPA a fost gazda a **5 misiuni de experți**, angajați ai Agenției Naționale de Plăți (ANP) din subordinea Ministerului Agriculturii al Republicii Lituania, cu următoarele tematici:

- *Familiarizarea instituțiilor interesate din Moldova cu politica agricolă și de dezvoltare rurală a UE, Planul Strategic Lituanian 2023-2027;*
- *Procesul de gestionare a riscurilor proiectelor agricole de dezvoltare rurală și Identificarea și prevenirea fraudei, măsuri și orientări pentru proiectele agricole de dezvoltare rurală;*
- *Măsuri de identificare și prevenire a corupției în instituție, principii de transparență a proceselor și măsuri de asigurare;*
- *Sistemele informaționale, baze de date și registre;*
- *Introducere în sistemul de monitorizare și control implementat în conformitate cu reglementările UE.*

Pe parcursul misiunilor, experții au venit cu prezentări a procedurilor din cadrul ANP și cu un set de recomandări către instituția noastră, în urma cărora AIPA va ține cont, odată cu implementarea standardelor prevăzute în preaderarea la UE.

În contextul procesului de preaderare a țării noastre la comunitatea europeană, reprezentanții AIPA au avut o întrevedere cu reprezentanți ai Ministerului Federal al Agriculturii și Alimentației și ai Oficiului de Stat pentru Protecția Consumatorului și Siguranța Alimentelor din Saxonia Inferioară. În cadrul ședinței au fost analizate necesitățile actuale de dezvoltare a capacităților AIPA, dat fiind faptul că Agenția este în plin proces de reorganizare, în scopul eficientizării instituției și alinierii sale la agențiile de plăți europene.

De asemenea, în scopul dezvoltării colaborării interinstituționale dintre AIPA și Universitatea Tehnică din Moldova, în data de 27.04.2023 a fost semnat un Acord de parteneriat, care are drept obiectiv promovarea între părți în domeniile de interes reciproc și asigurarea capabilității de dezvoltare a infrastructurii, diversificarea ramurilor economiei și a potențialului de producere și crearea locurilor noi de muncă.

În perioada de raportare au fost inițiate discuții cu partenerii de dezvoltare privind implementarea unui nou proiect Twinning ce va contribui la

îmbunătățirea gestionării măsurilor de sprijin dedicate dezvoltării zonelor rurale în conformitate cu standardele și metodologia UE dar și simularea unei misiuni externe de audit care va acredita instituției pentru a recunoaște agenția ca o Agenție de Plăți la nivelul UE cu posibilitatea de gestionare a fondurilor UE.

XXI. ACTIVITATEA AUDITULUI INTERN

Serviciul audit intern a AIPA a realizat în perioada de raportare 5 misiuni de audit planificate, cu referire la:

- *Evaluarea sistemului de management anti-mită și corespunderea activității cerințelor standardului ISO 37001:2016;*
- *Evaluarea procesului de control administrativ privind eligibilitatea dosarelor de subvenționare;*
- *Evaluarea procesului de prelucrare a datelor cu caracter personal în cadrul AIPA;*
- *Evaluarea sistemului de management al calității în raport cu cerințele standardului ISO 9001:2015;*
- *Evaluarea conformității efectuării proceselor operaționale în cadrul Direcției teritoriale Ungheni pe parcursul anului 2023.*

Ca rezultat, 97% din recomandările oferite în proiectul raportului de audit au fost acceptate și incluse în rapoartele finale. În baza rapoartelor de audit au fost întocmite și aprobate 4 Planuri de acțiuni privind implementarea recomandărilor aferente misiunii de audit.

Pe parcursul anului 2023, au fost realizate 2 misiuni de audit ad-hoc:

- *Evaluarea procesului de gestiune a automobilelor din cadrul secțiilor teritoriale Bălți în perioada anilor 2020- 1 august 2023;*
- *Evaluarea funcționalității și securității datelor din rețelele informaționale ale AIPA.*

Urmare a desfășurării misiunilor ad-hoc, în baza rapoartelor de audit a fost întocmite și aprobate Planuri de acțiuni privind implementarea recomandărilor aferente misiunilor de audit ad-hoc realizate.

Cu suportul Serviciului audit intern din cadrul AIPA a fost desfășurată instruirea a 29 de angajați privind implementarea și menținerea cerințelor standardului anti-mită ISO 37001 și a standardului de calitate ISO 9001, la care AIPA este certificată.

Pe 2 februarie 2023 auditorul intern a participat on-line la instruire continuă a auditorilor privind modificările parvenite în legislație pentru anul 2023, organizate de **Centrul de Instruire Profesională Continuă al Auditorilor**, care a avut drept scop

informarea auditorilor privind noile modificări parvenite în legislație pentru anul 2023, precum și cu metodicile performante aferente activității profesionale.

Întru implementarea prevederilor Legii privind controlul financiar public intern nr.229/2010, a fost desfășurat procesul de autoevaluare a sistemului de Control Intern Managerial în continuare – CIM) în cadrul AIPA fiind elaborat *Raportul de autoevaluare a CIM pentru 2023, emisă și publicată pe pagina web al Agenției, Declarația de răspundere managerială.*

XXII. ACTIVITĂȚI PLANIFICATE PE TERMEN SCURT

În perioada imediat următoare AIPA va:

- intensifica procesul de examinare și autorizare a cererilor de acordare a sprijinului financiar recepționate de la producătorii agricoli în anul 2023;
- dezvolta module noi ale sistemului informațional automatizat „Evidența solicitanților și beneficiarilor de subvenții” pentru a putea eficient și transparent, modul de distribuire a surselor financiare alocate FNDAMR precum și alte surse adiționale;
- extinde procesul de digitalizare prin conectarea sistemelor informaționale cu alte instituții abilitate, fiind direct orientate spre facilitarea procesului de depunere a cererilor de subvenționare;
- extinde domeniul de aplicare a sistemului „Depune dosarul on-line” pentru ca producătorii agricoli să poată depune dosarul de solicitare a sprijinului financiar de la distanță;
- va insista asupra ajustării cadrului normativ pentru a majora nivelul de salarizare a angajaților AIPA;
- va implementa recomandările experților din cadrul proiectului Twinning privind acreditarea AIPA de către partenerii din UE pentru a recunoaște agenția ca o Agenție de Plăți la nivelul UE cu posibilitatea de gestionare a fondurilor UE;
- va asigura funcționalitatea Sistemului de Management al Calității ISO 9001:2015 și Sistemul de Management Anti-mită, ISO 37001:2016;
- va demonstra angajamentul pentru protecția datelor procesate. În acest sens se propun implementarea sistemului de management al securității informației conform ISO 27001:2013 dacă va exista finanțare adițională (cerință a UE);
- va identifica și evalua riscurile de fraudă și corupție în procesul de accesare a subvențiilor din FNDAMR;

- va contribui la promovarea imaginii instituției prin implicarea acesteia în diverse activități de promovare, inclusiv menținerea unui dialog continuu și eficient cu mass media, etc.

Ex: Elena Stoian
Tel: (022) 22-03-86